

קול צופיין

קול צפייך נשאו קול יחדו ירננו

סוכות תשע"ו השיעור השבועי מיסודו של מרן הראשון לציון הרה"ג המקובל האל-קי הרב **מרדכי אליהו** זצוק"ל

השיעור נמסר ע"י הרה"ג **שמואל אליהו** הרב הראשי של צפת

מעמד הר סיני בירושלים

מִשֵּׁה יִדְבֵר וְהָאֱלֹקִים יַעֲנֵנוּ בְקוֹל

הרמב"ם אומר שהעומדים במעמד הקהל צריכים "להכין לבם ולהקשיב אזנם לשמוע באימה ויראה וגילה ברעדה כיום שניתנה בו בסיני". הם צריכים לחוש כי המלך שקורא בתורה הוא שליח האלוקים, ממש כשם שהיה במעמד הר סיני שנאמר בו: "משה ידבר והאלוקים יענו בקול". ההסבר הזה מתרץ קושיה גדולה, איך כל העם שמע את המלך. והתשובה היא שהשכינה דיברה מתוך גרונו של המלך, כשם שבמעמד הר סיני היא דיברה מתוך גרונו של משה.

כך כותב הרמב"ם: "אפילו חכמים גדולים שיודעים כל התורה כולה חייבין לשמוע בכונה גדולה יתרה. ומי שאינו יכול לשמוע - מכווין לבו לקריאה זו שלא קבעה הכתוב אלא לחזק דת האמת. ויראה עצמו כאילו עתה נצטווה בה ומפי הגבורה שומעה, שהמלך שליח הוא להשמיע דברי האל" (רמב"ם סוף הלכות חגיגה).

מעמד הר סיני – יום הקהל

מקור דבריו של הרמב"ם הוא בדברי התורה עצמה שקוראת למעמד הר סיני – **יום הקהל** (דברים ט' י' ד; יח טז). היא גם מזהירה אותנו לא לשכוח את היום הזה. "רק השמר לך ושמר נפשך מאד, פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך וכן יסורו מלבבך כל, ימי חייך; והודעתם לבניך ולבני בניך".

גם כאן התורה מדגישה את החיבור הגדול של עם ישראל כאיש אחד בלב אחד. "יום אשר עמדת לפני ה' אלקיך בחרב, באמר ה' אלי הקהל לי את העם, ואשמעם את-דבריך: אשר למדון ליראה אתי כל הימים אשר הם חיים על האדמה, ואת בניהם ולמדון" (דברים ד').

הדרך לא לשכוח היא על-ידי מעמד הקהל. מעמד שנועד לשחזר את היראה הגדולה שהייתה במעמד הר סיני. לכן כותבת התורה על המעמד הזה: "ובניהם אשר לא ידעו ושמעו ולמדו ליראה את ה' אלקיכם כל הימים אשר אתם חיים על האדמה אשר אתם עברים את הירדן שמה לרשתה".

הקהל את העם

תקרא את התורה הזאת נגד כל ישראל

מעמד הקהל הוא מעמד של פעם בשבע שנים.

במוצאי שנת השמיטה פתח הספוט: "בבוא כל ישראל לראות את פני ה' אלקיך במקום אשר יבחר תקרא את התורה הזאת נגד כל ישראל באזניהם". כמעט כל העם נמצא שם. בוודאי כל העולים לרגל: "הקהל את העם האנשים והנשים והטף וגרך אשר בשעריך למען ישמעו ולמען ילמדו ויראו את ה' אלקיכם ושמרו לעשות את כל דברי התורה הזאת".

הציווי הזה מופיע בסוף ספר דברים. בעת הפרידה של משה מהעם והעברת ההנהגה לידי יהושע, דור המדבר מתחלף בדור של ארץ-ישראל. במעמד זה נאמרה מצוות הקהל, כדי שנדע כי גם הדור שלא היה במעמד הר סיני יזכה למעמד של התגלות ה' ושמיעת התורה כמו בהר סיני.

מצוות הקהל – בספר התורה שכתב משה

ממש לפני הציווי על הקהלת העם מספרת לנו התורה על ספר התורה המיוחד שכתב משה. "ויכתב משה את התורה הזאת, ויתנה אל הכהנים בני לוי, הנשאים את ארון ברית ה' ואל כל-זקני ישראל". ספר התורה שהונח במקום מיוחד מאוד: "לקח את ספר התורה הזאת, ושמעתם אתו מצד ארון ברית ה' אלקיכם; והיה שם בך לעד". מצד ארון ברית ה' בקודש הקדשים.

הסמיכות הזאת לימדה את רש"י כי בשנת הקהל היו קוראים בספר התורה המיוחד הזה שכתבו משה, שנקרא "ספר עזרה, ובו קורין בעזרה פרשת המלך בהקהל, וכנה גדול ביום הכיפורים" (רש"י בבא בתרא יד ע"ב ותוס' חולקים. ועיין רש"י שם). ואין ספק כי השימוש בספר התורה הזה מחזק את הידיעה כי התורה שאנו קוראים היום ניתנה וניתנת ישירות מבורא עולם.

מוצאי שמיטה – כאיש אחד בלב אחד

זו הסיבה שבגללה המצווה הזאת נעשית במוצאי שמיטה דווקא. אחרי שבמשך שנה שלמה התחזקנו במצוות ואהבת לרעך כמוך: "והשביעת תשמיטתה ונטשתה ואכלו אבני עמך ויתרם תאכל חית השדה כן תעשה לכרמך לזיתך" (שמות כג א); "והיתה שבת הארץ לכם לאכלה לך ולעבדך ולאמתך ולשכירך ולתושבך הגרים עמך" (ויקרא כה ו). אחרי שנה שבסופה אנחנו מתעלים עוד ועוד ביחס לאחיך האביון ומוותרים על החובות שהוא היה צריך לפרוע ולא היה יכול: "מקץ שבע שנים תעשה שמיטה: וזה דבר השמיטה שמוט כל בעל משה ידו אשר ישה ברגלו לא יגש את רעהו ואת אחיו כי קרא שמיטה לה" (דברים טו א). אחרי שאנחנו מרגישים שהאביון הוא אחינו – אחרי כל זה אנחנו יכולים להגיע למצב שבו אנחנו עומדים ביחד עם אחינו זה במעמד אחד כאיש אחד בלב אחד.

מרגלית ושמה הקהל

בגמרא (חגיגה ג ע"א) מובא מעשה: "תנו רבנן: מעשה ברבי יוחנן בן ברוקה ורבי אלעזר (בן) חסמא שהלכו להקביל פני רבי יהושע בפקיעין, אמר להם: מה חידוש היה בבית המדרש היום? אמרו לו: תלמידך אנו, ומימך אנו שותין. אמר להם: אף על פי כן, אי אפשר לבית המדרש בלא חידוש, שבת של מי היתה? - שבת של רבי אלעזר בן עזריה היתה. - ובמה היתה הגדה היום? אמרו לו: בפרשת הקהל. - ומה דרש בה? 'הקהל את העם האנשים והנשים והטף' (דברים לא) אם אנשים באים ללמוד, נשים באות לשמוע, טף למה באין? כדי ליתן שכר למביאייהו. - אמר להם: מרגלית טובה היתה בידכם ובקשתם לאבדה מונני".

ולמה זו מרגלית טובה? כי היא מגלה את הסיבה האמיתית של מעמד הקהל. בשולי הדברים יצוין כי רבי יהושע הוא האיש שנאמר עליו "אשרי יולדתו", כי אמו הביאה אותו כתינוק לבית המדרש שישמענו אוזניו תורה אע"פ שאינו מבין בשכלו את הנאמר, רק דרך הנשמה.

הקהל על-ידי משה רבנו

כפי שראינו קודם, מעמד הר סיני היה מעמד הקהל הראשון. משה מצטווה להקהיל את ראשי העם ואת העם גם בהמשך הדרך על-ידי חצוצרות: "עשה לך שתי חצוצרות כסף מקשה תעשה אתם והיו לך למקרא העדה ולמסע את המחנות: ותקעו בהן ונועדו אליך כל העדה אל פתח אהל מועד: ואם באחת תקעו ונועדו אליך הנשיאים ראשי אלפי ישראל" (במדבר י א).

משה רבנו מקהיל את העם בעת חנוכת המשכן: "ואת כל העדה הקהל אל פתח אהל מועד" (ויקרא ח ג). מעמד שבו ה' מתגלה לעיני כל העם, המשך למעמד הר סיני: "ויבא משה ואהרן אל אהל מועד, ויצאו ויברכו את העם; וירא כבוד ה' אל כל העם" (ויקרא ט כג).

גם במי מריבה נדרשו משה ואהרן להקהיל את כל העם למעמד של קידוש ה': "קח את המטה והקהל את העדה אתה ואהרן אחיך ודברתם אל הסלע לעיניהם ונתן מימיו והוצאת להם מים מן הסלע והשקית את העדה ואת בעירם". באותו מעמד הקהל לא היה בסופו של דבר קידוש ה'. "ויקהלו משה ואהרן את הקהל אל פני הסלע" - מכים את הסלע ואין קידוש ה'. "ויאמר ה' אל משה ואל אהרן יען לא האמנתם בי להקדישני לעיני בני ישראל לכן לא תביאו את הקהל הזה אל הארץ אשר נתתי להם". מעמד הקהל השלישי של משה הוא בפרשת "האזינו". בתחילתה נאמר: "הקהילו אלי את כל זקני שבטיכם ושטריכם ואת דברה באזניהם את

הדברים האלה ואעידה בם את השמים ואת הארץ". אחרי הקהלת הזקנים התקהלו כל ישראל, שנאמר. "ויבד משה באזני כל קהל ישראל את דברי השירה הזאת עד תמם". שם משה מעיד בהם את השמים ואת הארץ ומוחזק את יראתם ואת אמונתם בה' (דברים לא כח).

הקהל על-ידי יהושע

המשנה במסכת סוטה (מא.) קוראת להקהל "פרשת המלך". כיוון שהמלך היה קורא את התורה בפני כל קהל ישראל. ומנין לחכמים שדווקא המלך הוא הקורא? מיהושע בן-נון, שקיבל את הציווי לקרוא את התורה בהקהל שנאמר: "תקרא את התורה הזאת נגד כל ישראל באזניהם" - "ויהושע מלך היה" (תו"ט סוטה ז ח).

ולמה דווקא המלך היה קורא בתורה בפני כל ישראל? לכאורה היה מתאים שיקרא אותה הכוהן הגדול, במיוחד שמעמד הקהל מתרחש בתוך העזרה. וכנראה כי הסיבה נעוצה בכוח של המלך לעשות. שכל עניין מצוות הקהל אינה רק השמיעה והיראה, אלא העשייה שבאה בעקבותיה, כמו שיבואר בהמשך.

"מיהו בזמן שאין מלך לא היו מבטלין העשה, אלא קורא אותה גדול שבצבור, ככהו גדול או ראש הסנהדרין" (תפארת ישראל סוטה ז ח). ולכן כשלא היו מלכים של ממש, קראו אותה המושלים כמו משה ויהושע, עזרא ונחמיה.

הקהל על-ידי המלך יאשיהו

דוגמאות למעמד הקהל יש בכמה וכמה מקומות בימי בית ראשון ובית שני, וחכמינו למדו מהם הלכות שונות. אחת הדוגמאות למעמד הקהל שנעשה על-ידי המלך היא הפעולה של יאשיהו מלך יהודה, המלך שמוחך בדור שלפני חורבן בית ראשון (מלכים ב פרק כג). מציאות רוחנית קלוקלת שיאשיהו מנסה לתקן.

גם כאן יאשיהו אוסף קודם את כל ראשי הקהל, ואחר כך הוא אוסף את הקהל עצמו. המטרה היא לשקם את המצב הרוחני של עם ישראל באמצעות מעמד הקהל, והם עושים זאת אחרי שהם מוצאים את ספר התורה שכתבו משה: "וישלח המלך ויאסף את כל זקני יהודה וירושלם. ויעל המלך בית ה' וכל איש יהודה וירושלם, והכהנים והלוים, וכל העם, מגדול ועד קטן; ויקרא באזניהם את כל דברי ספר הברית, הנמצא בית ה'".

כריתת ברית ותיקון מעשי

כמו בכל מעמד הקהל, בונים במה מיוחדת שעליה עומד המלך ומשם הוא קורא את הדברים לפני כל קהל ישראל. "ויעמד המלך על העמוד ויקרא את הברית לפני ה' ללכת אחר ה' ולשמור מצוותיו ואת עדותיו ואת חקתיו בכל לב ובכל נפש להקים את דברי הברית הזאת הכתובים על-הספר הזה ויעמד כל-העם בברית".

אחרי הברית בא תהליך התיקון של עם ישראל וטיהורו מעבודה זרה: "ויצו המלך את חלקיהו הכהן הגדול ואת כהני המשנה ואת שמרי הסף להוציא מהיכל ה' את כל-הכלים העשויים לבעל ולאשרה ולכל צבא השמים וישרפם מחוץ לירושלם בשדמות קדרון ונשא את עפרם בית-אל". וכך ממשיך הנביא לתאר באריכות איך יאשיהו משבית את הפקטורים המקטרים לבעל לשקש ולירח ולמזלות ולכל צבא השמים.

על יאשיהו נאמר בגלל האירוע הזה: "וכמהו לא היה לפניו מלך אשר-שב אל ה' בכל לבו ובכל נפשו ובכל-מאדו ככל תורת משה ואחריו לא-קם כמהו".

מעמד הקהל הוא מעמד של תשובה. לכן בשעת מעמד הקהל נתעורר אגריפס בתשובה והבין כי הוא צריך לפנות את כיסא הממלכה לזרע בית דוד

הקהל על-ידי יהודע הכהן

מעמד נוסף של הקהל היה בזמן עתליה המלכה המרשעת. כך מתוארים הדברים בספר מלכים (ב פרק יא א): "ועתליה אם אחזקהו ראתה כי מת בנה ותקם ותאבד את כל זרע הממלכה: ותקח יהושבע בת המלך יורם אחות אחזקהו את יואש בן אחזקהו ותגנב אתו מתוף בני המלך המומטים אתו ואת מנקותו בחדר הפטות ויסתרו אתו מפני עתליהו ולא הוקמת". חכמינו אמרו שהסתירו את המלך הילד יואש בקודש המדשים. הם ידעו כי למרות רשעותה של המלכה, היא לא תעז להיכנס לקודש הקדשים לחפש אותו.

יחד עם יואש נמצאת המינקת שלו. "ויהי אִתָּה בֵּית ה' מתחבא שש שנים ועתליה מלכת על הארץ". ובשנה השביעית מארגן יהוידע את המלכתו של יואש: "ויוצא את בן המלך ויתן עליו את הגזר ואת העדות וימלכו אתו וימשחוהו ויכו קף ויאמרו: יחי המלך: ותשמע עתליה את קול הרצון העם ותבא אל העם בית ה': ותרא והנה המלך עומד על העמוד פמשפט, והשרים והחצצרות אל המלך וכל עם הארץ שמח ותקע בהצצרות ותקרא עתליה את בגדיה ותקרא: קשר קשר".

בתוספתא מביא רבי אלעזר בן יעקב כי מדובר במעמד הקהל, הם למדו זאת מתוך מה שנאמר: "המלך עומד על העמוד פמשפט והשרים והחצצרות אל המלך וכל עם הארץ שמח ותקע בהצצרות". העמוד והחצצרות מלמדים כי מדובר במעמד הקהל. רבי אלעזר בן יעקב לומד כי מדובר במעמד הקהל גם מהעובדה שהם חיו למוצאי השנה השביעית. הם מתקנים. מוציאים את המלכה הרוצחת מתפקידה וממליכים את היורש הטבעי ממלכות בית דוד.

הברית אחרי ההקהל

התהליך הזה היה כרוך בכריתת ברית כמו שהיה במעמד הר סיני, שם קיבלנו את ארון הברית ולוחות הברית בעקבות הברית שנכרתה בין ה' לבין ישראל. ומאז בכל מעמד הקהל מחדשים את הברית: "ויקרת יהוידע את הברית בין ה' ובין המלך ובין העם להיות לעם לה' ובין המלך ובין העם". גם כאן עושים תיקון גדול בעם ישראל. "ויבאו כל עם הארץ בית הבעל ויתצוהו את מוֹבְחָתוֹ ואת צִלְמוֹ שָׁבְרוּ הַיֵּטֵב ואת מתן כֹּהֵן הַבַּעַל הָרְגוּ לִפְנֵי הַמִּזְבְּחוֹת".

הקהל על-ידי עזרא ונחמיה

גם בימי בית שני עשו מעמדות של הקהל, למרות שלא היו כל יושבי ארץ-ישראל עליה. כך מובאת בתוספתא (סוטה פרק ז הלכה ג) מחלוקת בין חכמים איפה היו מוקימים את מעמד הקהל. המשנה במסכת סוטה אומרת שהיו עושים את המעמד בעזרת נשים. מהגמרא בירושלמי משמע שהיו עושים אותה בעזרת ישראל, וזה פלא איך נכנסו למקום כל כך קטן כל בית ישראל. בתוספתא מובאת דעה נוספת של רבי אלעזר בן יעקב: "במה של עץ היו עושין לו בעזרה ויושב עליה. רבי אליעזר בן יעקב אומר: בהר הבית. שנאמר: 'ויקרא בו לפני הרחוב אשר לפני שער המים מן האור ועד מחצית היום וגו' ויעמד עזרא הסופר על מגדל עץ אשר עשו לו לדבר וגו' ויפתח עזרא הסופר לעיני העם וגו'".

רבי אלעזר בן יעקב לומד מהכינוס של עזרא שהיה בראש השנה והמשיך עד אחרי חול המועד סוכות. הסיבה שרבי אליעזר בן יעקב לומד הלכות הקהל היא, כיוון שהוא היה מעין הקהל לחזק את יראת השמים ותיקון המעשה של העם: "ויאספו כל העם כאיש אחד אל הרחוב אשר לפני שער המים ויאמרו לעזרא הספר להביא את ספר תורת משה אשר צוה ה'

את ישראל: ויביא עזרא הפהן את התורה לפני הקהל מאיש ועד אשה וכל מבין לשמע ביום אחד לחדש השביעי" (נחמיה ח). עזרא עומד על במת עץ וקורא בספר התורה, והעם כולו שומע את הדברים. אחר כך הם בוכים מרוב צער על כך שהם הושיבו נשים נוכריות ולא שמרו שבת ועוד מצוות רבות שכתובות בתורה.

עזרא נכנס לקודש הקודשים

בשו"ת "קול מבשר" (חלק ב סימן כח) כתב כי יש קצת הוכחה לכך שהיו קוראים בספר התורה שכתבו משה והיה מונח בקודש הקדשים מכך ששלחו את עזרא להביא את הספר. "וכי שמש או חזן הכנסת חלילה היה עזרא שנשתמשו בו הקהל להביא להם התורה ומה משמיענו הכתוב בזה? ואולי הפירוש הוא כמו שכתב רש"י שהיו קוראים בספר התורה שכתב משה והוא היה נמצא בקודש הקדשים". את הספר הזה הביא עזרא שהיה כהן גדול (כמ"ש בהקדמת הרמב"ם ובמדרש שה"ש) שיכול להיכנס לקודש הקדשים ולהביא את הספר שכתב משה.

הידוש הברית

הקריאה של עזרא ונחמיה התחילה בראש השנה והמשיכה בחול המועד סוכות (נחמיה ח יח): "ויקרא בספר תורת האלקים יום ביום מן-היום הראשון עד היום האחרון ויעשו-חגשבעת ימים וביום השמיני עצרת פמשפט: וביום עשרים וארבעה לחדש הזה נאספו בני-ישראל בצום ובשקים ואדקמה עליהם".

אחר כך כרתו ברית מחדשת עם ה': "ויבכל-זאת אנהנו כרתים אִמְנָה וכתבים ועל החתום שרינו לזינו כתינו" (נחמיה יא). כשם שמושה כורת עם ישראל ברית בחורב, וברית לפני הכניסה לארץ כמבואר בתחילת פרשת ניצבים, וכשם שיהושע מחדש את הברית בגלגל, כך כאן מחדשים עזרא ונחמיה את הברית שכרת ה' עם האבות הקדושים.

הקהל על-ידי אגרפס

המשנה (סוטה פרק ז ח) מתארת את מעמד הקהל ואומרת כי המלך מקבל את ספר התורה מהכוהן הגדול, והכוהן הגדול מקבל את הספר מהסגן שקיבל מראש הכנסת שקיבלה בתורו מחזן הכנסת. המלך מקבל את הספר בעמידה, אבל יכול לקרוא את התורה בישיבה: "אגרפס המלך עמד וקבל וקרא עומד, ושבחוהו חכמים. וכשהגיע ל'לא תוכל לתת עליך איש נכרי' (דברים יז), זלגו עיניו דמעות. אמרו לו: אל תתירא אגרפס, אחינו אתה, אחינו אתה, אחינו אתה".

עיניו של אגרפס זלגו דמעות, כיוון שאביו של אגרפס המלך היה בנו של הורדוס האדומי, עבד אדומי שנשתחרר ולא מזרע ישראל. ולמה אמרו לו "אחינו אתה"? כיוון שאמו הייתה מבית ישראל. המשנה מספרת לנו על הדמעות הללו כדי להדגיש כי מעמד הקהל הוא מעמד של תשובה. היא מספרת כי בשעת מעמד הקהל נתעורר אגרפס בתשובה והבין כי הוא צריך לפנות את כיסא הממלכה לזרע בית דוד.

חכמים שהיו באותה שעה לא הבינו את תפקידם אל נכון והחניפו לו. בכך הם איבדו את שעת הכושר להציל את בית המקדש מחורבן. על זה נאמר בגמרא (סוטה מא ע"ב): "תנא משמיה דרבי נתן באותה שעה נתחייבו שונאי ישראל כליה שהחניפו לו לאגרפס. אמר ר' שמעון בן חלפתא: מיום שגבר אגרופה של חנופה נתעוותו הדינים ונתקלקלו המעשים ואין אדם יכול לומר לחבירו מעשי גדולים ממעשיך".

כשם שמושה כורת עם ישראל ברית בחורב וברית לפני הכניסה לארץ, וכשם שיהושע מחדש את הברית בגלגל, כך מחדשים עזרא ונחמיה את הברית שכרת ה' עם האבות הקדושים

סיפורים על הרב זצ"ל

צילא דמהימנותא

דרש הרב זצ"ל, בסמוך לחג הסוכות: "הסוכה היא 'צילא דמהימנותא', צל האמונה, ולכן יש לשמור על כבודה וניקיונה". ובהקשר זה סיפר הרב: "פעם החליטו במשרד החוץ שכמה כמרים יבואו לבקרני בסוכה, וכיוון שלא הייתה לי אפשרות לסרב לכך, הנחתי לאורך הסכך, במזרחה של הסוכה, ניילון מלמעלה". באופן זה כל מי שישב תחת הניילון לא ישב בסוכה אף-על-פי שהוא הרגיש כאילו הוא בסוכה.

הרב סיפר כי הוא היה נוהג כך תמיד לצורך המים של נטילת הידיים שלא יהיו ממש בסוכה. והיה שם על קצה הסוכה ניילון. ותחתיו היו המים של הנטילה. כל זה כדי לא לזלזל בכבודה של הסוכה.

המשיך הרב לספר את שאירע באותו ביקור: "הושבתי את הכמרים במזרח, והם שמחו שמחה גדולה". לא היה להם שמץ של מושג שהם כלל לא יושבים בסוכה, על אף שלמראה עיניהם כך נראה היה הדבר.

כשראה הרב שהעת כשרה לכך, פנה אליהם בדברים. "אמרתי להם: אתם בוודאי יודעים שהאלוה שלכם היה יהודי", לכן אמר להם הרב שהם צריכים להשתדל שבמקומותיהם לא ירדפו את היהודים ולא יעודדו את האנטישמים. הנוצרים מצדם התפעלו מאוד מהדברים. "אבל הנזירה הראשית קמה ממקומה, נשאה ידה לשמים ואמרה: אלי הטוב, תראה מה אומר עליך הרב של היהודים, שאתה יהודי!".

רחמנות!

תשובה כהלכה

ג'הצ' ביוס חול (המועד). האם מותר לנהג בחול המועד לצורך חול המועד? מותר.

מתקנים קלאה. האם הרב מציע לבחור ישיבה ללמוד בליל הושענא רבה את התיקון, או גמרא והלכה וכדומה? לקרוא לפחות את ספר דברים עד חצות, ואז כדאי את המשך התיקון. אבל אפשר לימוד אישי.

ק'ר'ר'ר' ל'ר'ל. האם מותר למסוק זיתים בחול המועד? אחר כך לא יהיה לי זמן, ויש חשש שבני דודינו יגיעו למסוק לפנינו. מותר למסוק בחול המועד שלא יהיה דבר האבד.

ר'ר'ר' האר'ר'. האם יש תנאים שבהם מותר לקנות בחול המועד? רק מה שצריכים למועד עצמו. אם יש יריד שנערך אחת לתקופה, ובאותה עת מתאספים הרבה קונים, מותר למכור או לקנות, כיוון שהוא דבר שאינו תדיר, ונחשב כ"דבר האבד". מותר לקנות דבר שנמכר במבצע ובזול שלא יהיה אחרי החג כמוהו.

חשוב לציין כי בשנה שבה אגריפס היה מלך הייתה שמיטה מדרבנן, כיוון שלא היו כל יושביה של ארץ-ישראל עליה. אעפ"כ קיימו בדור ההוא את מצוות הקהל. למרות שכאשר אין שמיטה מדאורייתא אין גם הקהל מדאורייתא. עם זאת הם נהגו בהקהל ככל חוקיו ומשפטיו כאילו הוא מצוות עשה מהתורה.

מהלכות הקהל

מה קוראים?

המשנה במסכת סוטה מלמדת: "וקורא מתחלת (דברים א) אלה הדברים עד שמע, ושמע (שם ו), וקהל אם שמע (שם יא), עשר תעשר (שם יד), פי תכלה לעשר (שם כו), ופרשת הקלף (שם יז), וברכות וקללות (שם כח), עד שגומר כל הפרשה".

ובתוספתא הלכה ז' אומר רבי יהודה "לא היה צריך להתחיל מראש הספר אלא 'שמע' והיה אם שמע תשמע' 'עשר תעשר' 'וכי תכלה לעשר' ו'פרשת המלך' עד שגומר את כולה ופרשות הנדרשות בה וגומר עד סוף". וברמב"ם (הגהה הלכה ג): "מהיכן הוא קורא מתחילת חומש אלה הדברים עד סוף פרשת שמע ומדלג לזהה אם שמוע וגו' ומדלג לעשר תעשר וקורא מעשר תעשר על הסדר עד סוף ברכות וקללות עד מלבד הברית אשר כרת אתם בחורב ופוסק".

החצוצרות של זהב בידיהם

מכיוון שהתורה מדגישה את חובת ההקלה של העם, והקהלה היא על-ידי חצוצרות - על כן היו הכהנים עוברים בחצוצות ירושלים להקהיל את העם למעמד על-ידי חצוצרות. ובתוספתא (הלכה טו): "אותו היום כהנים עומדין בגדיים ובפרצות וחצוצרות של זהב בידיהם תוקעין ומריעין ותוקעין. כל כהן שאין בידו חצוצרות אומרים: דומה זה שאין כהן הוא. שכר גדול היה ליושבי ירושלים שמשכירין חצוצרות בדינר זהב". ובהמשך (הלכה טז) "בו ביום ראה ר' טרפון חיגר עומד ומתריע בחצוצרות".

עד כמה הייתה חשיבות מעמד הקהל גדולה לומדים מהתלמוד הירושלמי (מגילה ה ע"ב) שמסביר למה היו דוחים את מעמד הקהל אם יום ראשון של חול המועד סוכות היה בשבת "ר' בא בריה דר' חייה בר בא אמר: מפני התקיעה. ר' יצחק בי ר' חייה אמר: מפני הבימה. ויעשו אותה מאתמול? שלא לדחוק את העזרה. אמר רב מתניה: על שם 'לא תטע לך אשרה כל עץ'".

כך כתב הרמב"ם (הלכה ד) "כיצד הוא קורא תוקעין בחצוצרות בכל ירושלים כדי להקהיל את העם, ומביאין בימה גדולה ושל עץ היתה ומעמידין אותה באמצע עזרת נשים והמלך עולה ויושב עליה כדי שישמעו קריאתו וכל ישראל העולים לחג מתקבצין סביביו". ויהי רצון שנוכח במהרה למעמד הקהל זה בירושלים, בצלו של בית המקדש השלישי, אמן ואמן.

שמחת בית השואבה

והקבלת פני רבו

בבית הכנסת היכל יעקב

ביום שלישי א' דחווה"מ סוכות

בשעה 8 בערב

מנייני שחרית והלל עם כלי נגינה

ביום שלישי א' דחווה"מ סוכות

בבית העם במושב רמות השבים בשעה 7:30

ביום רביעי ב' דחווה"מ סוכות

במערת המכפלה - חברון בשעה 6:00 (ותיקין)

להזכרת שמות יקירכם בעלון
לע"נ / לרפואה / לזיווג - 050-6000417

לשכת הרב
שמואל אליהו

המעוניינים לקבל את העלון במייל או מידע על שיעורים נא לשלוח
פרטים במייל harav52@gmail.com או sms 058-5200020

האחים דויטש

תעשיות טקסטיל
איזור התעשייה קרית מלאכי

קונדיטוריה האחים עיני

בני ברק. כשרות למהדרין
איכות ועבודה עברית

בית הדין לדיני ממונות "דרכי הוראה"

בבית המדרש של מרן הראשון לצ"צ זצוק"ל
טל. 02-6514399 פקס. 02-6536842

הפצת "קול צופיר"
הפצה שבועית של
עלוני פרשת שבוע
לבתי כנסת
בכל רחבי הארץ
יוסי בן-הדור 03-6106329
80528908518@gmail.com

שיווק עופות בכשרות מזהרות
עם כל החומרות וההידורים של
בד"ץ "דרכי הוראה"
מיסודו של מרן הגה"מ מרדכי אליהו זצוק"ל
מאגזין מרן הגה"מ יוסף אליהו שליט"א
ובפינת בית דין שני "דרכי הוראה לרבנים"
טל. 058-6316969 058-995-995